

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۷/۱۷

میر عبدالواحد سادات

ارزشهای جهانشمول انقلاب کبیر فرانسه

و درس های از عبرتسرای تاریخ

مسیر تاریخ جهان را در چند قرن اخیر انقلابات بزرگ رقم زده است.

و فتح باستیل در (14) جولای (۱۷۸۹ م) و انقلاب فرانسه، یکی از صفحات شورانگیز و از مهمترین رویدادهای تاریخ سیاسی جهان به شمار میرود.

انقلاب کبیر فرانسه (1789) یک شورش علیه سلطنت مطلقه نبود، بلکه محصول یک تحول عمیق فکری، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بود که از اندیشههای عصر روشنگری (The Enlightenment) الهام گرفت و در بستر بحرانیهای مالی، نابرابریهای طبقاتی، فقر گسترده، ضعف ساختار سیاسی و شرایط عینی جامعه فرانسه و تغییرات خارجی در اواخر قرن هجدهم شکل گرفت.

این انقلاب با پایان دادن به سلطنت مطلقه لویی شانزدهم، امتیازات فئودالی را در فرانسه لغو کرد، رونداول فئودالیسم را در اروپا شتاب بخشید و با استقرار اصول آزادی، برابری، مالکیت خصوصی و حاکمیت قانون، زمینه را برای گسترش نظام سرمایه داری (Capitalism) و شکلگیری دولت مدرن (Modern State) فراهم ساخت.

متفکرانی چون مونتسکیو، با نظریه:

-تفکیک قوا (Separation of Powers)

-ژان ژاک روسو با نظریه حاکمیت مردم (Popular Sovereignty) و قرارداد اجتماعی (Social Contract)

-ولتر، فیلسوف بزرگ عصر روشنگری، با دفاع از آزادی اندیشه، آزادی بیان، حاکمیت عقل و مبارزه با استبداد و تعصب دینی

و بزرگان دیگر، الهامبخش روشنفکران قرن هجدهم شدند و زمینه فکری انقلاب را فراهم کردند.

انقلاب فرانسه برای نخستین بار اصل مشروعیت حکومت را از:

«حق الهی پادشاهان» به «اراده ملت» انتقال داد.

که پیامد آن تصویب:

اعلامیه حقوق بشر و شهروندی (Declaration of the Rights of Man and of the Citizen) بود که اصولی چون:

آزادی (Liberty)

برابری (Equality)

حاکمیت قانون (Rule of Law)

حقوق بشر (Human Rights)

و حاکمیت ملی (National Sovereignty)

را در تداوم اعلامیه استقلال امریکا به ارزشهای جهانی تبدیل کرد.

هرچند انقلاب در برخی مراحل با خشونت، کشتار، و افراط همراه شد، اما در نهایت مسیر شکلگیری دولت مدرن، قانون اساسی، نهادهای دموکراتیک و جامعه مدنی را هموار ساخت.

در جهان امروز و بویژه در احوال ناهنجار کنونی، کماکان اهمیت انقلاب فرانسه، پیام و درس های تاریخی آن، همچنان پابرجاست.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خبر و لولی

تجربه بیش از دو قرن گذشته نشان داده است که: توسعه پایدار، امنیت، عدالت و ثبات سیاسی تنها در سایه حکومت قانون، استقلال قوه قضائیه، مشارکت مردم، احترام به حقوق اساسی شهروندان و پاسخگویی قدرت امکانپذیر است. کشورهای کهاین اصول را نهادهای کردهاند، از ثبات و پیشرفت بیشتری برخوردار شدهاند. و اکنون سکانداران قدرت به این ارزشهای پشت کرده اند، شاهد افول ارزشهای و با جهان ناهنجار مواجه هستیم. تاریخ به ما میآموزد که انقلاب فرانسه پیش از آنکه یک انقلاب سیاسی باشد، یک انقلاب فکری بود. اندیشه، کتاب، روشنگری و آگاهی، زمینهساز تحول سیاسی شدند. این همان پیام ماندگار انقلاب فرانسه است که پس از دو قرن، همچنان یکی از مهمترین منابع الهامبرای ملت‌هایی است که در جستجوی آزادی، مشروعیت و دولت قانونمدار میباشند. این، مهمترین میراث و تجربه تاریخی انقلاب فرانسه برای جهان و مهمترین درس آن، برای ما، است، که خوشبختانه با دین، آیین و تاریخ افغانستان مابینت ندارد. برای افغانستان، مهمترین درس انقلاب فرانسه آن است که هیچ تحول پایدار سیاسی بدون تحول فکری فرهنگی امکانپذیر نیست. پیش از هر انقلاب سیاسی، باید یک جنبش روشنگری ملی (National Enlightenment) شکل گیرد. جنبشی که با درس و عبرت از جنبش‌ها و حوادث بزرگ جهانی و تاریخی کشور، در: -جدل تاریخی علم و جهل -سنت و تجدد -و مشروطه و مشروطه کار سترگ از شمس النهار، جنبش‌های مشروطه خواهی و متمدنی، را با ارزشهای والای اسلامی و نظامحقوقی اسلام، چنانچه در قوانین بیشتر از صد سال اخیر افغانستان، بازتاب معقول و متعادل یافته‌است، نقادانه مطمح نظر گیرد و: -عقلانیت سیاسی، را جایگزین تعصب -قانون را جایگزین حاکمیت اشخاص و گروه‌ها -و حقوق شهروندی را جایگزین تبعیضهای قومی، مذهبی و زبانی سازد. تا، آینده افغانستان: نه در خشونت و حذف متقابل، بلکه: -در حاکمیت قانون (Rule of Law) -قانون اساسی (Constitution) -رعایت حقوق بشر (Human Rights) -عدالت (Justice) -و مشارکت ملی (National Participation) در شاهره ثبات دایمی و توسعه قرار گیرد. البته آماج این نوشته پیش کشیدن بحث ارزشی جهانشمول انقلاب کبیر فرانسه است و مبرهن است که: هر کشور، منجمله افغانستان، با معضلات و پیچیدگی‌های خاص خود، تغیر، تحول و توسعه را تجربه‌مینماید.

با حرمت